

У статті розглянуто особливості використання нових інформаційних технологій при вивченні іноземної мови. Такі технології навчання допомагають студентам розвинути необхідні вміння та навички, збільшують інтерес до навчального матеріалу, дозволяють зробити навчальний процес більш ефективним та індивідуалізованим. Інформаційні технології швидкі, автоматизовані, інтерактивні, вони підтримують швидку комунікацію і допомагають адаптації в різних контекстах. Розглянуто трактування понять «інтерактивні технології» та «інноваційна педагогічна технологія» навчання іноземних мов.

Ключові слова: інформаційні технології, інновація, мова, інтернет, навчання.

Використання сучасних інформаційних технологій при вивченні іноземної мови – надзвичайно актуальне і водночас проблематичне питання. В методиці викладання іноземних мов ця проблема розробляється з початку 80-х років ХХ століття. Сьогодні використання інформаційних технологій – одна з умов успішного вивчення іноземної мови. Тому вчитель іноземної мови повинен, окрім ґрунтовної фахової підготовки, володіння сучасною комунікативною методикою, використовувати інформаційні технології на усіх етапах навчання – це вимога часу. Сучасні інформаційні технології мають бути ефективним інструментом, який полегшить засвоєння знань, зробить навчання інтерактивним, комунікативним спрямованим, цікавим, наочним, індивідуальним. У цьому середовищі майбутньому поколінню належить не лише спілкуватись, а й будувати професійні стосунки, позиціонувати свої інтереси та презентувати себе. Саме тому останнім часом великого значення надають інформатизації системи освіти.

Процес інформатизації освіти актуалізує розробку підходів до використання потенціалу нових технологій для розвитку особистості студента, підвищення рівня його креативності, вирішення учбових і практичних завдань.

За останній період в Україні з'явилося ряд наукових досліджень, присвячених даній проблемі. Педагогічні і теоретичні аспекти використання ІТ у навчальному процесі досліджені у працях Б.Б.Беседіна, Ю.В.Горошка, Ю.О.Жука, В.І.Загвазінського, В.М.Монахова, С.А.Ракова, Ю.С.Райського та інших. Питання упровадження ІТ в освітній процес навчальних закладів знайшло своє відображення у працях Н.Апатової, В.Бикова, М.Кадемії, В.Науменко.

Не зважаючи на те, що питання використання інноваційних технологій у навчально-виховному процесі вивчається з різних аспектів, проблема застосування інноваційних технологій у навчанні іноземних мов потребує більш детального опрацювання у контексті сучасних освітніх тенденцій.

Метою статті є розглянути особливості використання нових інформаційних технологій у процесі навчання іноземним мовам.

Як відомо, термін «інновація» походить від латинського «innovation» – «відновлення», «оновлення», «зміна». У навчальному контексті «інновація» означає створення нових підходів і технологій на основі переосмислення попереднього досвіду і запровадження новітніх досягнень та їх комплексне використання [1]. Таким чином у педагогіці інновація означає нововведення, що поліпшує хід і результати навчально-виховного процесу.

Особливої актуальності у сучасній науковій літературі останнім часом набув термін «інноваційна педагогічна технологія», що означає цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів, педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний навчально-виховний процес від визначення його мети до очікуваних результатів [2, с.338].

Однією з інноваційних технологій, що застосовується у навчанні іноземних мов, є інтерактивне навчання, вид навчально-пізнавальної діяльності, який реалізується у формі діалогу, з неперервним коригуванням змісту навчання за результатами аналізу діяльності суб'єкту навчання. Метою застосування інтерактивних методів у навчанні іноземних мов є створення таких умов, у яких суб'єкти навчання взаємодіють між собою. Форми роботи за цією технологією включають індивідуальну, парну, групову роботу. Серед парних і групових форм роботи найбільш відомі: внутрішні (зовнішні) кола (inside/outside circles); мозковий штурм (brainstorm); читання зигзагом (jigsaw reading); обмін думками (think-pair share); парні інтерв'ю (pair-interviews), метод кейс-стаді (Case study).

Одна із найвідоміших інтерактивних методик, яка набула популярності в Великобританії, США, Німеччині, Данії та інших країнах стала Case study (кейс-метод, метод аналізу ситуацій), яка вперше була застосована у 1910 р. У Гарвардській бізнес-школі, відомій своїми інноваціями. В Україні вона набула поширення лише у кінці ХХ ст. Сутність методу полягає у використанні конкретних випадків (ситуацій, історій, текстів, які називаються «кейсом») для спільного аналізу, обговорення та вироблення рішень студентами з певного розділу навчальної дисципліни [6].

Інтерактивні технології навчання включають чітко спланований очікуваний результат навчання, окремі інтерактивні методи, засоби та форми навчання, що стимулюють процес пізнання, розумові і навчальні умови й процедури, за допомогою яких можна досягти запланованих результатів [7, с. 230]. Тобто окремі інтерактивні методи навчання є невід'ємною та складовою частиною тієї чи іншої інтерактивної технології навчання, яку використовує викладач в навчальній роботі. Тому ці два поняття тісно взаємопов'язані між собою.

Інтерактивні технології навчання іноземних мов базуються на особистісно-діяльнісному підході та включають: використання інтерактивних методів навчання, серед яких неситуативні (діалог) та ситуативні (ігрові – імітаційні та не-імітаційні, неігрові інтерактивні методи – аналіз ситуацій, аукціон ідей тощо); органічне поєднання у навчальному процесі різних засобів навчання (на електронних і паперових носіях інформації) та інноваційних (дистанційних) і традиційних форм навчання за принципами доцільності їхнього впровадження та взаємного доповнення [4, с.25-32].

Використання комп'ютера у процесі вивчення іноземної мови сприяє виконанню наступних завдань. 1. Зацікавлення іноземною мовою. Під час роботи з навчальною програмою діє методичний прийом «перенесення» студентів в іншомовну ситуацію, наближену до реального життя. Також у студентів виникає крім цього інтерес до роботи з комп'ютером, зокрема до різноманітних комп'ютерних програм. 2. Унаочнення навчального матеріалу. За допомогою навчальних програм можна поєднати чуттєві, слухові та зо-

рові компоненти впливу на сприйняття тексту студентами. 3. Розширення знань студентів з певної навчальної теми. Так, відповідні CD-диски надають безліч цікавої та корисної ілюстрованої інформації за темами, які у звичайних підручниках, як правило, недостатньо цікаво подані. Студенти також мають можливість розширити свої знання за допомогою використання комп'ютерних технологій не тільки з предмету «іноземна мова», а й отримати певні знання та досвід ситуацій, наближених до реальних. 4. Перевірка та самоперевірка набутих знань та умінь. Працюючи з навчальними програмами, студенти мають можливість перевірити себе, дивлячись на «результати уроку». Також на заняттях з використанням комп'ютера дуже швидко проходять тестування, виконання контрольних вправ.

З метою вивчення іноземних мов може використовуватись як вільне спілкування в Інтернеті, так і спеціально організоване спілкування в режимі електронної пошти, електронної конференції та дошки об'яв. Це створює унікальну автентичну ситуацію діалогічного мовлення.

Інтернет є дуже багатим джерелом потенційних навчальних ресурсів. Сьогодні розробляється методика вивчення іноземних мов з використанням ресурсів Інтернету. Існують прихильники ідеї вивчення іноземної мови лише за допомогою зазначеної мережі, без традиційної роботи з підручником. Проте більшість викладачів надають перевагу використанню Інтернету паралельно з традиційними засобами навчання, інтегруючи його в навчальний процес [9].

Однак, робота студентів з Інтернет-ресурсами має бути спланована методично грамотно, адже одна лише наявність доступу до них ніяк не гарантує швидкої та якісної освіти. Тому постає гостра необхідність у розробці нових методик навчання іноземної мови на основі навчальних Інтернет-ресурсів та соціальних сервісів, які були б націлені на формування та розвиток:

- аспектів іноземної комунікативної компетенції;
- інформативної компетенції (критичне ставлення до поширюваної інформації, розвиток комунікативних когнітивних умінь здійснювати пошуки та відбір відомостей, проводити узагальнення, класифікацію, аналіз і синтез отриманої інформації);
- комунікативних умінь обговорювати результати роботи з ресурсами мережі Інтернет;
- умінь використовувати ресурси мережі Інтернет для освіти і самоосвіти з метою ознайомлення з культурно-історичною спадщиною різних країн і народів, а також бути представниками рідної культури, країни, міста;
- умінь використовувати ресурси мережі Інтернет і сервіси для задоволення своїх інформаційних та освітніх інтересів та потреб [3].

І.В.Терехова виділяє такі можливості використання інформаційних технологій у навчальному процесі:

- негайний зворотний зв'язок між користувачами інформаційно-комунікаційних технологій;
- архівне зберігання великих обсягів інформації з можливостями їх передачі;
- автоматичний переклад за допомогою комп'ютерних перекладачів;
- автоматичний переклад за допомогою комп'ютерних словників;
- автоматичне реферування й анування матеріалів [5].

Доцільність застосування аудіовізуальних інтернет-джерел у навчанні іноземної мови визначається метою розширення, поглиблення та спеціалізації мовного матеріалу. Широке застосування оригінальних аудіо- та відеозаписів із

супровідними титрованими рядками, які зорозово відбивають на екрані або іншомовні висловлення, або ж їх переклад, уможливує ефективну реалізацію в практиці навчання багатьох дидактичних правил, зокрема такого основоположного, як принцип наочності. Аудіовізуальна наочність може виконувати функцію джерела інформації про мовні знаки. Мультимедійні засоби навчання об'єднують позитивні властивості візуальних та вербальних засобів завдяки властивій їм універсальності та реалізують їх з безумовно більшим ефектом.

З огляду на це на сучасному етапі технологічного розвитку суспільства Інтернет-спілкування є не додатковим, а окремим повноцінним видом людського спілкування. У такому контексті рівень сформованості іноземної комунікативної компетенції студентів буде визначатися не лише вмінням спілкуватися іноземною мовою за особистої присутності учасників спілкування, а й умінням обмінюватися інформацією через будь-які сервіси та служби мережі Інтернет.

Інший вид діяльності це проведення Інтернет-проектів, що базується на реальних професійних ситуаціях, сприяє розвитку комунікативних умінь та навичок студентів. Існує два види проектів: WWW- проекти і E-mail-проекти. WWW-проекти розраховані на те, що студенти отримують завдання, для виконання якого їм необхідно знайти інформацію в Інтернеті і представити потім результати свого пошуку. Викладач повинен підготувати проведення проекту: сформувати групи, визначити тему та часові рамки проекту, знайти необхідні адреси тощо. Таким чином, відбувається активне впровадження проблемно-пошукового підходу, студенти вчаться працювати електронними джерелами на іноземній мові, аналізувати та реферувати відібраний матеріал. Комунікацію електронною поштою краще за все проводити за допомогою E-mail-проектів в процесі вивчення ділового листування.

Превагою E-mail-проектів є те, що комунікація іноземною мовою відбувається з реальними партнерами. Студентам важливо, що ділові електронні листи створюються не для викладача з метою продемонструвати свої знання та отримати оцінку, а для реальних партнерів з метою передачі інформації чи обговорення актуальної проблеми. Це сприяє розширенню мовної компетенції студентів і підвищенню мотивації вивчення іноземної мови [9].

Дидактичні технології Інтернету дозволяють використовувати відеозаписи, онлайнвідео, аудіозаписи тощо, які сприяють включенню того, хто навчається, в активне сприйняття автентичної розмови, лекції, повідомлення, розповіді, діалогу носіїв англійської мови. Навчальні сайти містять різноманітні матеріали такого типу. У рекомендаціях до їх опрацювання передбачене виконання попередніх завдань, в яких перед користувачем ставиться мета прослуховування або перегляду пропонованих матеріалів.

Застосовуючи інформаційні ресурси мережі за тією чи іншою темою, слухачам, безперечно, слід не лише ознайомлюватися зі знайденою інформацією, а й дотримуватися чітко сформульованих на початку роботи мети і завдань застосування даної інформації. Тобто, вся самостійна діяльність слухачів має бути структурована відповідно до поставленої мети і завдань. Завдання викладача – заздалегідь прогнозувати ймовірні результати їх діяльності.

Мультимедіа – це сукупність комп'ютерних технологій, в якій одночасно використовується кілька інформаційних середовищ: графіка, текст, відео, фотографія, анімація, звукові ефекти, високоякісний звуковий супровід [8]. У своїй практичній роботі ми найчастіше використовували

презентації, створені за допомогою програми Power Point. При цьому, ми використовували різні типи презентацій: 1) комп'ютерні діафільми з використанням елементів анімації; 2) презентації для повторення та узагальнення набутих знань; 3) класичні комп'ютерні презентації.

Студенти можуть створювати проекти з обраної теми, web – сторінки, писати тези наукових робіт у вигляді презентації, оформляти реферати. Зрозуміло, що заняття з використанням мультимедійних технологій потребують великої підготовки. Викладач повинен вміти користуватися різноманітними програмами: графічними, flesh-анімації, web-редактора, програмами для створення презентації, програмами для роботи зі звуком та відео. Все залежить від того, в якому вигляді ви вирішили подати інформацію.

Це може бути відео, презентація, web-сторінка з різноманітними роликами. Мультимедійний урок дає можливість комбінувати в одному занятті неймовірну кількість цікавих завдань, залучаючи все більшу й більшу кількість студентів. Насамперед, нам самим має бути цікаво те, як ми проводимо заняття.

Таким чином, інтерактивні методи навчання іноземній мові спрямовані на розвиток культури спілкування і формування особистості, яка володіє креативним потенціалом, технологіями творчого саморозвитку, самовдосконалення. За допомогою сучасних комп'ютерних програм студенти відчують справжнє занурення у живу мову, отримують безліч можливостей для вивчення та запам'ятовування нових слів, а також для розвитку мовленнєвих навичок.

Література та джерела

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології / І.М.Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – С. 338-339.
3. Коваленко Ю.А. Використання інформаційних технологій у навчанні іноземних мов. / Ю.А.Коваленко // Іноземні мови. – 1999. – № 4. – с.37-41
4. Коваль Т.І. Інтерактивні технології навчання іноземних мов / Т.І.Коваль, Н.П.Кочубей // Наукові записки НДУ ім. М.Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2011. – № 7. – С.25-37
5. Кузнєцова О.М. Використання комп'ютерних технологій на заняттях з іноземної мови / О.М.Кузнєцова [Електронний ресурс] – Режим доступу: <www.rusnauka.com/30_NIEK_2011/Pedagogica/5_96146.doc.htm>. Загол. з екрану. – Мова укр.
6. Омельченко Я.Є. Інтерактивні методи навчання у викладанні англійської мови студентами гуманітарних дисциплін/ Я.Є.Омельченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <virtkafedra.ucoz.ua/e_l_gumal/pages/vyp11/1/Omelchenko.pdf>. – Загол. з екрану. – Мова укр.
7. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. пос. / О.І.Пометун, Л.В.Пирожено. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
8. Туман В. Використання мультимедії у вивченні іноземної мови /Вікторія Туман [Електронний ресурс]. – Режим – доступу: <http://teacher.at.ua/publ/innovacijnj>. Загол. з екрану. – Мова укр.
9. Хутірський А.В. Технологія евристичного навчання / А.В.Хутірський // Нові технології. – 1998. – № 4. – С.15-19

В статье рассмотрены особенности использования новых информационных технологий при изучении иностранного языка. Такие технологии обучения помогают студентам развить необходимые умения и навыки, увеличивают интерес к учебному материалу, позволяют сделать учебный процесс более эффективным и индивидуализированным. Информационные технологии быстрые, автоматизированные, интерактивные, они поддерживают быструю коммуникацию и помогают адаптироваться в различных контекстах. Рассмотрены трактовки понятий «интерактивные технологии» и «инновационная педагогическая технология» обучения иностранным языкам.

Ключевые слова: информационные технологии, инновация, язык, интернет, обучение.

The article deals with the peculiarities of the use of new information technologies in learning a foreign language. Such technologies of training help students to develop necessary skills, increase interest in educational material, allow to make educational process more effective and individualized. Information technologies are fast, automated, interactive, they support fast communication and help to adapt in various contexts. They transform the ways that students think and learn and give them greater control over how, where and when they learn. Information technology benefits both traditional education institutions and online educational models in fundamental ways. For example, multimedia presentations, knowledge-management software, video conferencing, cloud computing and collaborative document editing are not able information technology services benefiting education. Now information technology has made it easy to study as well as teach in groups or in clusters. At the English lessons with online we can be united together to do the desired task. There different programs, games and they help learn English language.

Key words: information technologies, innovation, language, Internet, training.